

ABONAMENTUL
Pe un an . 34 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "

Num. de Duminică
pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Num. de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDAȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se în-
poiază.

Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Circulara lui Andrassy.

(R.) Actualul ministru de interne a adresat tuturor autorităților administrative o circulară în care îndeamnă pe toți slujbașii să-și dea silința a învăța limba poporului în mijlocul căruia trăiesc.

Dela un șovinist ca Andrassy, care după cum crede că magnații sunt lăsați dela Dumnezeu să cârmuiască, așa mai crede că naționalitățile sunt și ele datoare a ști ungu-rește, »câci mânâncă pâine ungurească«, — asta e mult. Recunoaște adică, în mod in-direct, că slujbașul e dator să știe limba poporului care-i dă — pâine.

Ceeace spune de altfel și legea!

În Ungaria a ajuns însă de mult adevă-rată virtute — în ochii naționalităților — ca un ministru să respecte vre-un paragraf al legii de naționalități.

Circulara lui Andrassy, cu cea mai mare bunăvoință ce o avem, n'am putea-o clasa drept virtute. În realitate ea nu este adică decât un truc, o apucătură pentru seduce-rea — străinătății!

Dacă Andrassy cu adevărat ar fi vrut să se realizeze ceea ce scrie în circulară, mai săptămânile trecute adresa o poruncă fiș-panilor, îndemnându-i să respecte legea de naționalități și la alegerea slujbașilor din comitat să nu candideze persoane cari nu știu limba poporului, ori să prefere pe ceice o știu!

Aceasta n'a făcut-o însă nici în chip con-fidențial, nici pe față, așa că nici pe cei șase

ani ce urmează nu vom avea funcționari cari să știe limba poporului, din sudoarea căruia trăiesc.

Când se nesocotește astfel o lege existentă fundamentală a statului, ce garanții ne poate oferi o simplă circulară pe care primind-o, autoritățile vor pune-o simplu ad-acta?! Punem adică rămășag, că nu se va găsi un singur subaltern care să ia în serios circulara ministrului de interne, nu se va găsi unul singur, care să ia gramatica ori vre-un profesor, și să se apuce să învețe românește, sârbește, slovacă ori nemțește. A trecut baba cu colac!... Pomana asta nu vor mai face-o slujbașii unguri crescuți în credința că ei sunt născuți anume pen-tru a sili naționalitățile să învețe limba un-gurească. Multele școli de stat de ce s'ar face altfel și fii naționalităților de ce ar fi de altfel sistematic înlăturate la orice can-didare?

De altminteri chiar când ministrul ar urmă să ia măsuri aspre pentru a face ca ordonanța lui să fie respectată, deci când toți slujbașii unguri ar ști limba naționali-tăților în mijlocul căruia trăiesc, ș'atunci ră-mâne tot situația de azi câtă vreme nu se schimbă spiritul de care sunt conduși sluj-bașii unguri față de naționalități!

Dacă rămâne aceeași nesocotire a legii când slujbașul se află față d'un — valah, când la orice alegere suntem tratați cu — jandarmi, iar paragraful legii puși în cui, — ce ne-ar folosi că slujbașii vorbesc limba noastră!... Ba ne-ar amări cu atât mai tare, cu cât chiar știind și înțelegând funcționarii

plângerile poporului, ei își bat joc de popor... prefăcându-se că nu înțeleg ce spune...

Și încă ceva: e lege că satele și orașele hotărăsc ele limba oficială. Să ne spună însă contele Andrassy unde s'a mai tolerat în oficii o altă limbă decât cea ungurească? Unde se mai găsește un vicișpan, fibirău, primar, care să dea o hotărâre în altă limbă decât cea ungurească? Unde e vre-o jude-cătorie care să dea măcar o citație în limba română, slovacă ori germană? Unde este vre-o curte cu jurați compusă din cetățeni cari să priceapă limba popoarelor asupra căroră e chemată să judece?

Ei bine: să nu ne creadă contele Appo-nyi atât de mărginiți, în cât să ne încân-tăm de recenta sa circulară câtă vreme le-gea dela 1868 rămâne nesocotită în între-gime și câtă vreme vedem că mai ales el propagă cei mai intolerant și mai dușmănos spirit față de naționalități!... Cum să cre-dem în circulară, câtă vreme pe noi, presa națională, care am denunțat sălbăticiile dela Pánade, Pecica, Cernova și Cristian ne îm-procesuează, dar despre pedepsirea autorilor atâter fărădelegi n'am auzit nimic?!

O generație de naționaliști s'a stins deja iar alta îmbătrânește văzând cum drepturile naționalităților sunt numai pe — hârtie... O să fie cineva atât de naiv, să salute ca p'un lucru mare o simplă ordonanță?

Și cine dintre noi să nu înțeleagă, că ordonanța asta este iacă așa: praf aruncat în ochii străinătății!?

Nu credem însă nici străinătatea atât de puțin informată asupra situației reale din

FOIȚĂ ORIGINALĂ A «TRIBUNEI».

Al treilea turneu de teatru.

— Impresii. —

De Zaharie Bârsan.

VIII.

Lăsăm Blajul să-și urmeze viața lui liniștită de muncă, ne despărțim de oameni, cari ar voi să ne țină vesnic lângă dânșii și de prilejuri buni și pornim spre Hațegul cel romantic.

Se lăsaseră negurile de pe munți. De pe câte o culme se risipeau norii, ca niște șuvițe de păr alb de pe-o frunte bătrână. Câmpul dormia li niștit sub atmosfera umedă și grea.

După două reprezentații și după câteva zile de odihnă, pornim spre Bradul cel ascuns în văile munților și așa de puțin atins de adierile unei vieți mai moderne. Trecem prin locuri aproape pustii, printre case respirate pe dealuri și pe drum întâlnim o mulțime de cersători și schilozi și de oameni beți cari se întorceau din Brad, dela țăr-gul de săptămână. Pare că se leagănă drumul de leagănarea lor, așa erau de mulți. Unul — ce l-o venit, știe D-zeu — când trecurăm cu trăsura pe lângă el ne amenință cu o măciucă cât toate zilele.

Ajungem la Brad către seară. Piața era pustie, doar niște hârtii să mai mișcau pe jos suflăte de vânt și câteva dărîmături de șetre stăteau mai la o parte.

Găsim o cameră mizerabilă, cea mai bună din tot hotelul. Obosiți voim să ne culcăm de vreme,

dar vecin cu noi, într-o altă odă, diletanții jidovi, făceau repetiție. Unde era chip să ațrești? Rîdea una, o vivă, rîdea așa de grațios de-ți venea să pleci în lume. De afară se auzea o ceartă straș-nică; oamenii beți cari găsiseră cu cale să se ră-fulescă sub fereastra noastră. Ce mai serenadă!

A doua zi, ziua de reprezentație, vine antepre-norul hotelului și ne întreabă: să joacă sau nu? — Apoi cum, d'ea nu ești anunțat?

— Am cam auzit ceva, dar nu sunt tocmai sigur!

Și era reprezentația anunțată cu trei săptămâni înainte, și mai mult, se jucă în folosul gimna-zului din Brad.

Pe noi ne-a surprins foarte mult această lipsă totală de pregătire.

Se fac în pripă niște bilete improvizate și ti-neretul duce vestea prin toate părțile.

A fost o reclamă nemai pomenită. Un singur afiș s'a făcut, dar ce afiș! Pe ușa de geam a cărciumii era lipită o jumătate de coală de hârtie mototolită pe care sta scris cu litere de aur... pardon, cu creion albastru:

Teatru dlui Z. Bârsan!

»Venii frați
Artă gustați!«

Afât! Original, nu? În altă parte acest afiș ar fi fost ridicol, la Brad însă se potrivea.

La reprezentație public puțin: se juca în folo-sul gimnaziului! Noroc cu cățiva fruntași, cari au dat supralaxe și au salvat situația, altfel că-deam în baltă cu reprezentația noastră de bine-facere.

Dimineața, după o noapte chinuită, tulburată de sgomot și de chiuituri plecai spre Abrud. Se deslușeau tot mai mult din întuneric căscioa-r le de pe marginea drumului și de pe coaste. Grupuri sau singuratici întâlneau lucrătorii de fabrici și de mine, cari veneau din depărtări de chilometri cu merindea subsuoară. Ne priviau așa de neîncrezători și rar ne dădea câte unul bună dimineața.

Se vedea Vulcanul departe cu pietrele lui în-egrite, ca un giganț stăpânitor al împrejurimii. Pe drumul serpentin urcam încet, îl ocolim și ajun-gem deasupra.

Coborim printr-o pădure seculară, pe drumul umbros și proaspăt după ploaie.

Ajungem la bariera Abrudului. Un bătrân, cu înfățișarea aspră vine să ne ceară taxa.

— Aici toată lumea plătește? îl întreabă unul din noi.

Bătrânul învechit în meseria lui rămâne mirat în fața acestei întrebări și răspunde scurt:

— Toată lumea.

— Apoi frate-meu nu plătește.

— Ba plătește, zău!

— Ba nu plătește!

Bătrânul ia un ton sentențios:

— Toată lumea trebuie să plătească.

— Dar frate-meu de ce nu plătește?

— Plătește și el, adaugă moșul năcăjit.

Tovarășul atunci încheie serios:

— Frate-meu nu plătește, fiindcă nu trece nici odată pe aici.

Bătrânul a făcut ochi mari și era gata să ne injure, și-a luat însă de seamă, a făcut stînga împrejur și-a plecat bombăind.

Ungaria, încât prin circulara aceasta Andrassy să reușească a șterge impresiile puternice ce au produs scrisorile lui Björnson și atâția alții, și mai ales moțiunea votată în Reichsrathul din Viena.

Domnia legii, iată ce dorim, iar nu circulare! Ce ne pasă dacă notarii și alți slujbași știu românește, când avem mii și mii de dovezi că limba noastră nu se tolerează în comitatele unde avem majoritate, nici în comunele unde ungar nu este decât notarul și — jidanul satului? Și la ce ne folosește circulara ministrului, când avem atâtea cazuri concrete că *cei dela comitat* au nimicit hotărârile comunelor de a-și conduce protocoalele în limba poporului?

Iată de ce circulara lui Andrassy va rămâne și în Ungaria și în străinătate un simplu — moft.

Intre noi n'are să producă diverziune, dupăcum n'are să poată seduce nici străinătatea.

Respectul legilor, — iată ce cerem, nobile conte!

Alegerea noului patriarh sârbesc s'a amânat din pricina alegerilor dietale din Croația, cari preocupă mult pe credincioșii bisericii ortodoxe sârbești locuitori în majoritate pe teritoriul Croației. Pentru alegerea noului patriarh, congresul ar trebui dizolvat și ar trebui orânduite alegeri nouă. Guvernul însă ar vrea să evite ca două mișcări electorale simultane să »așite« spiritele. Sau mai bine: se teme că dispoziția antimaghiară dela alegerile pentru dietă să aducă în congres o majoritate mai puțin maghiarofilă decât actuala majoritate »radicală«.

Vizita perechei regale engleze la Berlin. O telegramă oficială anunță că anul viitor perechea regală engleză va întoarce perechea regală germane vizita ei de astă-toamnă venind la Berlin.

Zece partide vor lua parte la campania electorală în Croația și anume: partidul național, partidul starcevicean, al dreptului constituțional (Rechtspartei), progresiștii, creștini-sociali, socialiștii, sârbii radicali, sârbii independenți, partidul

țărănesc și partidul autonom format de curând. Vre-o patru din aceste partide formează cunoscuta coaliție serbo-croată.

O întrunire electorală dela Delnic a pus candidat pe șeful coaliției Fr. Supilo.

Congres slav. Ziarul »Russ« din Petersburg pledează pentruca congresul slavilor să nu se țină în Rusia, ci pe pământ polon, spre a arăta astfel, că chestiunea slavă fără poloni nu se poate decide. »Russ« propune ca localitate, unde să se țină congresul, Zakopone în Galiția, de unde membrii congresului ar putea face o excursiune la locul de cură Luhacievitz în Moravia, lângă granița Ungariei și poate o excursiune și la Belgrad.

Ordinul-circular al ministrului de interne.

Ministrul de interne, contele Andrassy a adresat organelor administrative ale comitatelor un ordin circular de următorul cuprins:

»Interesul serviciului și interesele publicului reclamă ca funcționarii dela comitate, cari prin postul lor să găsească în contact des și necontenit cu poporul, să vorbească limba poporului din acel cerc, sau cel puțin să cunoască limba poporului atât de bine, încât să poată comunica ușor cu poporul și să înțeleagă ori ce comunicație orală a lui, precum și să știe să-i comunice ori ce dispoziție oficială. Ordinul acesta privește mai cu seamă pe fibraele și solgăbiraele cercurilor administrative«.

Ordinul ministrului mai spune că cunoștința limbii poporului e prima condiție pentru împlinirea meritei funcționarilor. Funcționarul necunoscător al limbii poporului e străin de poporul, ale cărui interese e chemat să le caute. El nu poate avea contact direct cu el, nu poate să-i cunoască păsurile. Mai mult chiar, el nu poate avea încrederea poporației și nu poate avea asupra lui înrăurirea cea bună, pentruca să poată desfășura o activitate rodnică din punctul de vedere »al intereselor statului«.

La sfârșit ministrul spune că nădăjduiește că funcționarii cari »eventual« încă nu și au însușit limba poporului, se vor sili să o învețe cât mai de grabă. Totuși ministrul face apel către public ca să supravegheze pe funcționarii neglijenți ca ei să învețe limba poporului.

În același timp ministrul a adresat comitatelor o circulară stabilind incompatibilitatea funcțiilor dela comitat cu alte ocupații. Este incompatibil ca funcționarul să mai ocupe un post, care îi răpește prea mult timp sau în virtutea căruia funcționarul nu și poate împlini datoria în mod cinstit, legal și imparțial.

Alegerile pentru dietele Austriei.

Incurând vor avea loc alegerile pentru patru diete provinciale din Austria: dietele din Boemia, din Galiția, Krain și din Tyrol. De data asta agitația electorală pentru aceste alegeri este de un interes mai mare. Două chestiuni se vor pune la alegeri: reforma electorală pentru diete și chestia națională în Boemia.

În vreme ce votul universal a deschis popoului porțile camerei centrale, ale Reichsrathului, în diete tot mai domnește un sistem electoral învechit și reacționar. După introducerea votului universal la cameră, aderenții lui pentru diete au devenit și mai nerăbdători. Ei argumentează cu tot dreptul, că dacă cetățenii sunt judecați capabili și maturi, ca prin votul universal să diriguieze afacerile generale ale țării întregi, ei nu pot fi neîn stare de a diriguia afacerile provinciilor.

A doua chestiune ce preocupă spiritele e soluțiunea chestiunii naționale în Boemia. O lungă și veche ceartă dintre cele două din cele mai înaintate neamuri: nemții și cheii își dispută țara asta. Lupta lor înverșunată și zadarnică a obosit amândouă națiunile. Toate partidele doresc o împăcare națională care nu poate fi decât echitabilă pentru amândouă din părțile litigioase.

Nimeni, afară de câțiva naționaliști exaltați, nu să gândește la asuprirea și împilarea celuilalt adversar. Piedeca cea mai mare nu o face atât dispoziția spiritelor cât mai mult greutatea tehnică ale unui aranjament care să deslege în mod satisfăcător chestiunea națională atât de complexă și de încurcată.

Guvernul dlui Beck încă face toate silințele pentru a da chestiunii o soluțiune cât mai trainică și mai dreaptă. Dacă stăruințele lui vor avea succes, desigur că își va câștiga un mare merit pentru pacea și liniștea internă a țării, care e un însemnat element de putere pentru monarhia întregă. Iar pentru noi, succesul operii sale încă va avea o însemnătate deosebită, căci el va încuraja luptele și silințele noastre către o deslegare dreaptă și mulțumitoare a chestiunii naționale în Ungaria.

La Abrud, iar soare, iar oameni senini. Părea c'am venit tot pe pietriș și am dat de verdeață.

La reprezentația a doua am declamat salira a III-a de Eminescu. O ceată de țărani pe cari îi adusesse părintele steteau în fund, în picioare și ascultau. După ce am terminat, părintele s'a dus la ei și a început să le explice cum Mircea cu un pumn de români a înfrânt trufia lui Balazid.

Unul din țărani întrebă pe părintele:

— Da când a fost dle?

— De mult — sunt câteva sute de ani.

Un alt țaran:

— Da unde a fost asta, dle? Aici la noi ori în țara românească?

— Ba în țara românească.

Unul mai din fund, dându-i pe ceilalți la o parte, vine în fața preotului hotărât:

— Da, vorba-i, cari au fost mai tari, noi ori ei?

— Noi, răspunde părintele.

— Noa atuncia i bine! Încheiă acesta mândru împăcat.

Peste câteva zile la Bistrița, Adunarea Asociațiunii. S'au pornit împrejurimile cu tot Năsăudul în frunte și au venit la această frumoasă sărbare culturală. Ulițele Bistriței săsești erau pline de viață, de răs și de voie bună.

În seara reprezentației stam pe terasa teatrului. Era pe la 5 ore. În sală fusese banchetul și acum scoteau mesele și se așezau scaunele. Un băiețel de vre-o 13 ani, mic și îndesat c'o pălăriuță pe vârful capului se tot învârtea pe lângă mine. Cu mâna în buzunarul pantalonilor tot sărea într'un picior și mă fura cu coada ochiului. Deodată se apropie și-mi sărută mâna:

— Sunt al strajameșterului Irimie.

— Să trăiești!...

Se depărtează puțin, se mai învârtește de vre-o două-ori într'un picior și iar s'apropie.

— O *chi* ceva astă seară colea înlăuntru? — arată sala.

— O *chi* măi băiete... Dar de ce mă întrebă tu?...

— Apoi numa așa!

Se mai depărtează el, fără să mă slăbească din ochi și iar vine:

— Da ce o *chi* colea înlăuntru?

— Teatru!

Îi râdea toată fața de bucurie și apoi iar se îngrijoră:

— Și vine lume multă, tot domni d'ai mari, așa-i?

— Ba vin și d'ai mici, îi răspund — dacă vreal poți să vii și tu...

— D'apoi n'am țudulă.

— Cumpără-ți una.

— N'am bani... Cât e una?

— 20 de creițari!

— 20!!!... îngână el scărpinându-se după ureche.

În sfârșit îi dădui 20 de creițari să-și cumpere bilet.

Ce fericit era! mi-a sărutat încă odată mâna și s'a depărtat uitându-se mereu la mine. Niște preoți cari urmăriseră scena îl întrebară:

— Știi cu cine ai vorbit măi băiete, știi tu cine și-a dat banii?

— Domnul Părinte, răspunde el, arătându-mă cu degetul.

L'am urmărit apoi cum încet-încet s'a apropiat de ușa sălii, a privit sfios înăuntru și a intrat.

S'a strecurat printre scaune și a ajuns tocmai lângă orchestră. Când a văzut că începe să vie lumea a sărit în orchestră și-a stat aici tot timpul spectacolului. Mă trăsese pe sfoară; intrase fără țudulă.

Pe când jucam vedeam pe cineva la rampă cum tot își scotea capul și iar dispărea.

La spectacol a fost un ris fenomenal. Se juca o dramă și poporul zicea că se ceartă *domni*.

După reprezentație îmi spune cineva între altele:

— Nu știu al cui dracu o fi fost un băiat care se tot trudia să sară pe scenă.

Era ștrengarul meu!

A doua zi iar spre seară, era seara de concert, eram iar pe terasa teatrului. Îi văd că vine iar c'o fetiță de mână, mai mică decât el:

— E soru-mea; — mi-o recomanda.

— Să trăiți amândoi!

Mai scâncește el, se mai uită în dreapta, în stânga și mă întreabă:

— Și astă-sară o *chi*?

— Și... dar aseară ai fost?

— D'apoi nu mai văzut? se grăbi aproape supărat să-mi răspundă.

— Nu te-am văzut...

— Eu te-am văzut!

— Bine... și vrei să mergi astăseară?

— N'am țudulă.

— Dar aseară ai avut?

Întrebarea asta l'a zăpăcit dar și-a luat inima în dinți și-a trântit minciuna:

— Am avut!

M'am lăsat tras pe sfoară și i-am mai dat 20 de creițari să meargă și la concert.

Din România.

Dela Cameră. Ședința dela 13/26 Decembrie. (Urmare). Dl *G. Panu* spune că dl *Lahovary* în cuvântarea d-sale spunea: renunțați la maximum, renunțați la imășuri și pentru rest suntem de acord și gata de a adera la propunerile și ideile d-voastră! (Răsete). Un alt orator spunea că înființarea imășurilor e o idee medievală antide-luviană.

D. Filipescu: Așa spunea și dl *Aurelian*!

D. Panu: Să-mi dați voie să nu vă răspund. (Răsete).

Oratorul continuând spune că imășuri există în Franța, Olanda și Boemia.

Dl *Take Ionescu* declara mai adineori că Casa rurală e cea mai importantă lege. Ei bine, eu sunt de părere că proiectul de lege al toc-melilor agricole e mult mai important, deoarece va avea consecințe foarte mari și însemnate. Dl *Take Ionescu*, care combătea acum zece ani Casa rurală, a fost convertit la ideea înființării acestei case, pe care voia s'o și aducă la îndeplinire în ajunul căderii dela putere; adevărat e că dl *Cantacuzino*, fostul prim-ministru, s'a opus cu toată energia, așa că proiectul dlui *Ionescu* a căzut în bălă.

Ideia intervenției statului e acceptată de amândouă partidele politice. Ni-se spune ca să lăsăm liber jocul natural al cererii și al ofertei.

Intervenția statului se impune și anume în măsura în care e prevăzută în proiectul guvernului.

Se votăm legea și să fim încredințați că facem o operă bună pentru țară. (Aplauze).

Dl *Dim. Sturdza* roagă camera să țină ședință și deseară.

Dl *Nestor Cincu* declară că știa că deniile se fac în săptămâna patimilor, nu știa însă că ele sunt prescise și de postul Crăciunului. (Desaprobări).

Dl *Ion I. C. Brătianu*, ministru de interne, declară că dl *Cincu* a ales rău momentul pentru a face spirit.

Dar dacă d-sa a vorbit serios, atunci e momentul de a declara, că legea aceasta trebuie discutată și votată până la 1 Ianuarie. Și tocmai pentru că, în scurtul timp care ne-a mai rămas, să se poată face o largă discuțiune, care să lumineze cât mai bine chestiunea, cer să aprobată ca să se țină ședință de noapte. (Vii aplauze).

Camera aprobă să țină ședință de noapte.

Dl *N. Iorga* declară că nu va rosti un discurs mare sau mic, va căuta să-și expună în scurt păreriile care crede că vor lămuți oarecari puncte din chestiunea care se discută. Face un scurt istoric al loviturii de stat dela 1864, aducând elogiul lui *Mihail Kogălniceanu*, pe care îl numește un om al vorbelor și al faptelor.

Venind la legea în discuțiune, oratorul spune că legea nu e de ordin economic, ci o lege prin care se iau măsuri polițienești care să reglementeze relațiunile dintre proprietari și săteni. De ce natură sunt aceste relațiuni, o dovedește faptul că e nevoie să se ia măsuri polițienești, pentru reglementarea lor.

Oratorul spune că marea proprietate, în special în Moldova, este în mâinile celor mai rapaci evrei. E absurd deci de a se spune că marea proprietate e lovită prin această lege, cu atât mai mult cu cât ea nu e atinsă de loc. E greșit a se spune că se va lovi în export, deoarece exportul nostru se va reduce la trimiterea în străinătate a cerealelor, iar banii cari ne vin, ori se cheltuiesc în străinătate de proprietari absentciști de profesie, ori sunt retrimiși în străinătate, pentru articolele de lux cari se importă.

Dl *Iorga* spune că rău invoacă unii oratori in-violabilitatea constituției, pentru a nu îngădui să se vine cu legi în favoarea țaranilor. Admite o călcare a acestui pact fundamental, dacă e vorba a se aduce o ușurare în traiul sătenului. Descrie în culori negre starea țaranilor, arătând că în Moldova țaranul e dat pe mâna dinastiei Fișe-reștilor, cari, sub trecutul regim conservator, dispuneau de administrația mai multor județe.

Oratorul spune că va vota luarea în conside-

rare a legii, aprobă legea în unele amănunte, dar nu o poate aproba în totul, pentru că ea n'aduce desăvârșită salvare a țaranilor. Partidul sau persoanele cari sunt de părere că se dă prea mult țaranilor, ar trebui să vadă venind aci, în dealul Mitropoliei, un deputat al celor una sută mil pe-lagroși din țară, care să expună doleanțele acestor nenorociți.

S'a zis că nu trebuie îngăduită intervenția statului. Dar țaranul nostru e deprins de zeci de ani cu intervenția statului. Și nu numai țaranul, ci și proprietarul e obișnuit cu această intervenție. Oratorul descrie starea țaranului bulgar, a românilor din Transilvania, Bucovina și Basarabia, comparând-o cu aceea a sătenilor noștri, pentru a arăta inferioritatea acestora din urmă. E de părere ca să se împartă la țarani moșiile statului moșiile eforiilor, ale instituțiilor de mână moartă — creditul să nu mai fie atât de îngăduitor cu proprietarii cari au datorii mari. Să le vândă moșiile și să le împartă la țarani.

Oratorul enumără oarecari articole, cu al căror conținut nu se împacă: e contra comisiunilor originale și a consiliului superior de agricultură, spunând că nu vede garanții suficiente în aceste consilii. Ureeză guvernului să inaugureze o politică agrară și economică, în folosul populațiunii noastre rurale. (Aplauze).

Dl *Dim. Sturdza*. — Voiu spune câteva cuvinte, ca răspuns la observațiunea dlui *Iorga*, că legea de față nu aduce nimic nou. În veacul de mijloc trăia un filozof, evreu de origine, anume *Spinosa*. El avea ca profesor pe filozoful *Ben-Akiba*, care mereu îi repetă: Nimic nou sub soare! Acestea aveam de zis. (Aplauze).

Ședința se suspendă la ora 6.40.

Dl *N. Matei* spune că fiind ales pe baza manifestului dela 13 Martie și consecvent cu mandatul său, vine să-și facă datoria. Invățătorii și preoții dela sate au fost învinovați că ar fi provocat răscoale. Nu e adevărat. Am protestat cu energie și voiu continua a protesta. Invățătorul și preotul sunt cei mai împovărați dintre slujbașii statului, deși ei au cel mai însemnat rol în dezvoltarea noastră ca neam. Oratorul arată exploatarea la care sunt supuși sătenii din *Boiărlău*, de către un arendaș din județul *Bacău*.

Proiectul guvernului, zice oratorul, așa cum fusese prezentat camerei, era o alifie vindecătoare, care îndreaptă toate relele. Cu modificările introduse, proiectul e bun, are însă câteva lacune. Așa, oratorul arată că s'au pus prea mult patru vite la hectar; de asemenea e rău că razeșii nu vor avea dreptul de a se folosi de imășul comunal; cere ca media prețurilor să fie fixată de comisiunile religioase la fiecare 10 ani, iar nu la trei ani cum e în proiect; de asemenea termenul de 12 ani, în care comunele sunt obligate de a achiziționa terenurile pentru izlaz, e prea scurt.

Termină, rugând camera să nu *drămuțască binele*, care e vorba să se facă sătenilor, ci să l dea cu toată dragostea de neam și iubirea de dreptate.

Dl *C. C. Iarca* declară că pentru luminarea chestiunii agrare, ar fi fost bine dacă se făcea o anchetă vastă, care ar fi dovedit halul de mizerie fizică în care se află țaranii. Descrie degenerescența țaranilor, spunând că în ultimii ani, contrar afirmațiunii dlui *Lahovary*, numărul acelor gâșiși neapți pentru serviciul militar, a crescut enorm.

Oratorul spune că în ultimii douăzeci de ani, plata muncii țaranului a scăzut cu 300 la sută. La 1885, la moșia *Glodeanu Sărat*, dijma era din 5 una, astăzi ea e una și una. Toate sporurile de arendă sunt făcute numai pe îngreunarea învoelilor.

Remediul e unul singur, pe care am avut oroarea să vi-l comunic, prin proiectul de lege pe care vi-l-am împărțit, spune oratorul: e fixarea unui maximum de dijma și a unui minimum de pământ. De geaba ne am ajitat împotriva câtorva jidovi, cari dețin 40—50.000 hectare de pământ. Dela *Severin* la *Dorohoi*, nu există decât un singur trust, trustul deținuților de pământ.

Dl *Iarca* spune că e rea dispozițiunea din lege prin care comunele sunt obligate să achite, până

în Noemvrie a fiecărui an, rata izlazului la proprietar.

Ori, cele mai multe comune sunt sărace și dacă rata se va plăti, vor suferi celelalte servicii ale comunei.

Ședința dela 14/27 Decembrie. Ședința se deschide la orele 2 și 5 minute, sub președinția d-lui *M. Pherekyde*. Prezenți 120 d-ni deputați. Pe banca ministerială d-nii *D. A. Sturdza*, *Ion I. C. Brătianu*.

Dl *Ion I. C. Brătianu*, ministru de interne, depune un proiect de lege pentru deschiderea unor credite pe seama ministrului de interne.

Se intră în ordinea de zi: continuarea discuțiunii generale asupra proiectului de lege al toc-melilor agricole.

Dl *Al. Djuvara*, raportorul legii, spune că ne aflăm la o răspânie a vieții noastre de Stat. Constată că în asemenea momente, ambele partide politice sunt insufleteite de acelaș patriotisim și iubire de neam. Amintește împrejurările în cari s'a retras dela putere partidul conservator, care, în Martie trecut, simțindu-se slab și în neputință de a răspunde chemării sale, a recomandat *Suveranului* să cheme la cârmă partidul liberal. Arată importanța manifestului regal și declară că guvernul și partidul liberal sunt solidari pentru realizarea reformelor făgăduite. (Aplauze).

Atingând chestiunea răscoalelor, oratorul spune că nu trebuie căutați instigatorii, pentru că singura cauză evidentă e robirea muncii. Dl *Lahovary* nu trebuie să se înspăimânte de acest cuvânt, deoarece el reprezintă un fapt, o stare de lucruri existentă.

Dl *Lahovary*: Contestez și cuvântul și faptul!

Dl *Djuvara*: Dacă dl *Lahovary* ar fi așteptat sfârșitul frazei mele... Oratorul citează cuvintele rostite de *Alexandru Știrbei*, ministrul de interne dela 1889, care spunea, sunt acum 20 de ani aproape, că contractele agricole sunt uzurare și ele exprimă o adevărată robire a muncii. (Aplauze).

Intrând în discuțiunea proiectului de lege, oratorul arată avantajile suprimării dijmei la tarla și dovedește că ambele partide sunt partizane ale dijmei deavalmă, dovadă că și dl *Carp* a înscris în proiectul d-sale acest fei de dijma. Aduce pri-nosul său partidelor politice pentru acordul stabilit și care permite înființarea izlazurilor numai pe simpla obligațiune pe care și-au luat o partidele. (Aplauze).

Oratorul atinge chestiunea fixării unui maximum de preț al arende și a unui minimum de salariu și spune că fixarea acestor norme e de absolută nevoie pentru stărpirea cametei. (Apl.) Ar fi fost o aberațiune ca să se fixeze prin lege prețul pământului sau al muncii. N'am făcut acest lucru și nici conservatorii nu l-ar face. Un alt sistem, ar fi fost de a lăsa fixarea acestor norme la aprecierea magistraților, la cari ar fi recurs cei nemulțumiți de condițiunile contractelor agricole. Dar vă închipuiți unde ar fi dus introducerea acestui sistem în legislațiunea noastră, mulțimea proceselor ce s'ar fi produs? Rămânea o singură soluțiune, aceea introdusă în lege, anume ca comisiunile regionale să fixeze la termen de trei ani, maximum de dijma și minimum de salariu.

Dl *Djuvara* relevează acuzațiunea adusă de conservatori, că legea ar fi inconstituțională și spune că mai curând ar putea fi acuzați conservatorii de acest lucru, deoarece acest dl *Carp* în proiectul său de reorganizare administrativă, prevede înființarea unor dregătorii, ceea ce e cu totul împotriva prevederilor constituțiunii. (Aplauze).

Ședința se suspendă pentru cinci minute.

Ședința se redeschide la orele 3 și 15 minute.

Dl *Al. Djuvara* spune că se cuvine să arate că aci nu este o luptă între clasa țărănească și proprietari. E drept că s'a încercat a se provoca o asemenea luptă, dar, spre mândria marei proprietăți, încercarea n'a avut răsunet. (Aplauze). De asemenea, trebuie să se știe, că întreaga stângă a acestei camere, e ferm convinsă că proprietatea mare e absolut necesară, pentru temelia acestui stat. (Aplauze). Dar trebuie să recunoaștem că proprietatea n'are în sprijinul ei, decât utili-

tatea ei. Proprietatea își îndeplinește un rol social și alt nimic.

Nu există un drept absolut de proprietate a pământului.

Nimic nu este absolut în lumea lucrurilor tangibile.

Prin inalienabilitatea pământului la străini, legiuitorul a voit să arate că proprietatea este o datorie națională. (Aplauze). Numai țărani sunt aceia, cari valorifică pământul, ei au udat de veacuri, cu sudorile și cu lacrimile lor acest pământ, ei l-au apărat cu piepturile lor și de aceea pământul nu trebuie considerat ca o materie exploatabilă, ca o marfă bună pentru comerț. (Apl. vii și prelungite). Legea noastră e legea solidarității naționale. (Aplauze). Dlor, sunt în țara asta o mie de oameni cari posedă la treizeci parte din pământul țării. Ce inimi trebuie să bată în piepturile acestor oameni, se gândesc oare la nevoile și durerile celor mulți? Ni-se vorbea mereu de civilizațiune! Ei bine, civilizațiunea înseamnă, după noi, ridicarea masei mari! (Vii și îndelungate apl. Strigăte de bravo. Oratorul e viu felicitat și îmbrățișat).

D. P. P. Carp spune că, cu toate observațiunea dlui Panu, voi fi nevoit să ating puțin amorul propriu al majorității: voi începe prin a atinge amorul propriu al domnului prim-ministru.

D. Dim. A. Sturdza. În fața datoriei mele, nu am amor propriu. (Vii aplauze).

D. P. P. Carp. Domnul prim-ministru ne a spus că legea de față e un eveniment tot atât de însemnat ca unirea, domnul străin, și regalitatea. Să-mi dați voie să nu iau drept ban bun această afirmațiune.

Oratorul spune că deși s'a înșinat că manifestul e opera regelui, nu se va aștepta de a-l critica. De altfel la 13 Martie și-a făcut rezervele sale în ce privește colaborarea la opera de reforme.

O voce. Dvoastră da, dar ceialalt?

D. Carp își exprimă credința că prin intervenția partidului conservator, guvernul liberal a fost împiedecat de a călca constituțiunea și se felicită pentru acest rezultat. Zice că partidul liberal n'a tras nici o învățătură din evenimentele de astă primăvară.

Oratorul se ocupă de principiile cari călăuzesc legea în discuțiune și spune că printr'ansa nu se aduce nici o îmbunătățire țaranului. Din contră, s'a îngreunat munca, s'a îngreunat progresul agricol în această sară.

Di Carp spune că chestia măsurilor nu e de loc rezolvită prin lege. Imașul acesta este o improprietare ridicolă. Vă afirm că imașul astăzi e mai eflin de cum îl fixați d voastră. Și apoi, țărani vor plăti un an doi, se va sătura de plată și vor veni peste câțiva să ceară să li-se împariă imașurile, ceace le va reveni câte jumătate de ectar la cap.

Oratorul se întreabă dacă numai spoliatiunea proprietarilor sau a arendașilor e cauza rescoalelor. Di Haret ne spunea că trebuie ridicată starea culturală a țaranilor. Dar eu sunt de părere ca să se ridice starea culturală a educătorilor poporului, a învățătorilor.

Acești educători, sub mantia unui așa zis apostolat, nu fac decât să exploateze pe săteni...

O voce: Dar băncile populare înființate de dânsii?

Di Carp: Dați-mi voie să discut altă dată această chestiune. Voi face o anchetă amănunțită și voi veni aci cu lucruri în fața cărora contractele uzurare ale proprietarilor vi-se vor părea ideale!

Continuând, oratorul spune că n'avem administrație, mai ales la țară, unde sătenii sunt impilați. Explicarea constă în faptul că atât conservatorii cât și liberalii au tras foloase după urma acestei impilări, foloase politice. Am închis ochii, pentru că nu ceream funcționarilor administrație, ci numai talent de agent electoral. (Apl.). Nu vom face nimic în această țară, dacă nu vom sustrage administrația de sub domnia politice. (Aplauze).

Di Dincă Skileru: Aici sunt cu d-ta!

Di Carp, asigură că nu va sta nici o zi la putere, fără să ia măsuri pentru a sustrage administrația de sub influența politice. Și voi face acest lucru chiar contra partidului meu. Dacă propriul meu partid va vrea — dacă nu, ori m'oi duce eu, ori el!

Sedința se suspendă pentru 5 minute.

Sedința se redeschide la 4.40.

Di Ion I. C. Brătianu, ministru de Interne, spune că era hotărât să renunțe la cuvânt, dar crede că cuvântarea dlui Carp merita un răspuns din partea băncii ministeriale. De sigur că cauzele revolteilor sunt multiple, dar una mai de seamă este, de sigur, distanța prea mare dintre starea de bogăție a unora și starea de mizerie a altora. Nu crede că dregătorii dlui Carp vor schimba reaua stare de lucruri, de oarece avem exemplul unei țări vecine unde tocmai guvernatorii generali par a fi cauzele relelor. (Aplauze).

Partidul liberal înțelege reforma administrativă prin aplicarea legilor și prin modificările lor, în limitele Constituțiunei noastre. (Aplauze).

Oratorul constată că și partidul conservator vine cu un proiect de lege pentru crearea unei Bănci agrare, ceea ce dovedește că și conservatorii sunt convinși de necesitatea repartiției proprietății mari.

S'a făcut elogiul arendașilor. Iată o mentalitate greșită, pentru că arendașitul e un pericol. Dacă oamenii aceștia, arendașii, și-ar fi întrebunțat aiurea capacitatea și talentul lor în alte direcțiuni, în industrie și în comerț, ar fi fost mult mai bine și pentru ei și pentru țară.

Oratorul arată că dela 1870 până la 1907, arândă pământului dat țaranilor a crescut, la 7 la sută din moșii, cu peste o sută la sută, — iar la 6 la sută din moșii, cu peste 400 la sută. (Rumoare). Și să se noteze că atunci când crește arândă la o moșie, fenomenul se estinde la toate proprietățile dinprejur. E un adevăr care nu trebuie scăpat din vedere.

Di Brătianu spune că contractele agricole uzurare, sunt cauza primordială a celei stări a țaranilor și citează numărul contractelor uzurare de asemenea soi. Din unul din aceste contracte se vede că învoiala se face pentru 32 zile lucrătoare pe lună, ceace împreună cu Duminicile și sărbătorile face luna de 37 zile!

Că toată lumea recunoaște că vina situației o au proprietarii, o dovedește faptul că însuș dl Carp spunea că proprietatea mare a aruncat pe spatele țărâniei singure, pagubele provocate de criză și cari pagube trebuiau să le supoarte împreună.

Oratorul arată că înființarea izlazurilor comunale era absolut necesară, deoarece aproape pretutindeni țărani plătesc o sumă enormă pentru pășunatul vitelor lor. Citează o sumă de cifre pentru a arăta exactitatea celor afirmate.

D. N. Filipescu: Cifrele acestea sunt false!

D. Brătianu: Die Filipescu, sunteți liber să dați sau nu crezământ spusele mele. Lucrarea din care mi-am extras cifrele nu e încă gata tipărită. Cum se va distribui, membrilor majorității, aceștia se vor convinge cu câtă ușurință dl Filipescu își permise să califice de false cifrele mele! (Vii aplauze).

Oratorul face istoricul negocierilor urmate, pentru a se stabili un acord cu partidul conservator în chestiunea izlazurilor și arată că preferun înalt sentiment de patriotism, guvernul a primit sancțiunea morală celei legale (Vii aplauze). Cât despre manifestul regal, el este opera guvernului, ne luăm întreaga lui răspundere ca și întreaga mândrie a responsabilității și-l vom aduce la îndeplinire. (Vii și îndelungate aplauze).

Sedința se suspendă.

La redeschidere, ora 5.50, dl Brătianu continuându și cuvântarea, se întreabă dacă trebuie sau nu să se ia măsuri pentru stărpirea cametel. În Rusia se la măsuri cu exilarea în Siberia aceia, cari făcând camătă, o ascund prin tot solul de manopere doiozive.

Oratorul explică motivele pentru cari a suprimat munca la țara, care era un schimb în natură, lucru nu e permis, dupăcum nu sunt permise rușfeturile.

Di Brătianu arată, care va fi rolul consiliului superior de agricultură și comisiunilor regionale, spunând că voește să asigure independența acestor comisiuni față de oamenii politici. Un orator, dl Iorga, își exprima neacrederea în administrațiile și în comisiunile regionale. Foarte trist din partea unui om, care are datoria de a educa tinerimea.

Dacă ne-am gândit mereu că avem o datorie, iar nu un rol de îndeplinit, multe lucruri ar fi altfel. Amintește cuvintele lui Ion Brătianu, care-i spunea, că a fi om de geniu sau de talent, nu depinde de toți, dar fiecare își poate impune să fie om de treabă! (Aplauze).

Oratorul amintește condițiunile în cari a venit la putere partidul liberal, care știe să coordoneze

toate energiile de cari dispune, pentru ajungerea unui țel dorit. (Vii aplauze). Vorbind de entuziasmul cu care partidul liberal urmează guvernul în opera întreprinsă, oratorul citează următorul pasagiu dintr'o epistolă adresată în 1865 de Ion Brătianu, lui Vasile A. Urechii, care pe vremea aceia era director al ministerului instrucțiunei publice:

»...Când Lazăr trecu Carpații și poposi în Capitala românească, grecismul năbușise limba noastră; clasele avute abia mai îngănu limba părinților lor și numele de român devenise un nume de dispreț; limba greacă comandă după tron, ea regula drepturile și datorile oamenilor, dascălii greci ocupau catedrele în școala domnească și tot în limba greacă se ridicau imnurile la cer, pe când cea română abia se mai auzea pe lungul brazdei, în monologul plugarului ce mână boii. Care fu dar puterea de care dispune Lazăr ca să-i dea curagiul de-a se pune față în față cu Doamna nu numai a României, ci a Orientului întreg, el care nu avea alt sceptru decât toiagul de pelerin, și altă aureolă, altă coroană decât praful ce-l adunase pe calea cea mai mare, ce duce din Transilvania la București?

»Ce putere supraumană avu Lazăr ca, la rândul său, să ridice după patul morții, nu un individ, ci o națiune și să-i zică: »Școală-te și mergi« și ea să meargă? Nici una alta decât aceea pe care o dă Dumnezeu oamenilor, cari se hotărăsc să se ridice cu sufletul și cu inima, spre a se face expresiunea unor nevoi, a unor trebuințe simțite, a unei idei mari, cari știu la un moment propriu să se gândească și să voiască pentru o națiune întreaga... (Vii aplauze).

Termină, exprimându-și convingerea că legea aceasta, care se va vota, va remedia o întreagă stare de lucruri intolerabilă. (Vii îndelungate aplauze. Se fac oratorului ovațiuni care durează câteva minute).

Voci: Închiderea discuției!

Di președinte: Sunt zece persoane care cer închiderea discuției?

Voci: Da!

Discuția e închisă.

Di Em. Culoglu: Cer cuvântul asupra punerii votului!

Di Culoglu declară că chestiunea care ne preocupă actualmente e prea mare pentru a trece ușor asupra ei. Cere ca votul pentru luarea în considerație a legii să se facă pe față, pentruca să se vadă cine e pentru și cine e contra luării în considerație, ca să-i cunoască țara! (Vii și îndelungate aplauze).

Propunerea dlui Culoglu e admisă.

Deputații votează după apelul nominal. Unele voturi sunt însoțite de manifestațiuni semnificative. La auzul răspunsului dlui Bassarab-Brâncoveanu, care a votat pentru, majoritatea aplaudă din răspuțeri. Dnii Cincu, Marghiloman, Take Ionescu, Ghica-Comănești și Pietraru votează contra. Ceilalți membri ai opoziției lipsesc din sală. D. N. T. Pop se abține. Di Pompilian Ellade declară:

— Nu numai că votez pentru, dar țin să declar că acest moment e cel mai frumos din viața mea! (Aplauze).

Iată rezultatul votului pentru luarea în considerație:

Votanți	117
Voturi pentru	111
» contra	5

O abținere.

Fiascul banului Rakodczay.

Sâmbătă partidul »național« croat, supt care pompoasă firmă se ascunde partidul croat cel mai docil dorințelor guvernelor ungurești, a încercat o înviere, convocând o întrunire la Agram. Când anul trecut partidul ieșise bătut de coaliție la alegerile pentru dietă, el s'a dărâmat ca o șandrama putredă pe care o singură proptea, guvernele ungurești, o susținuse. Atunci partidul hotărâse dizolvarea lui și el trecuse în lista morților politici.

Dacă el acum încearcă o înviere încercarea asta nu izvorește din vre-o trebuință politică a poporului croat, ci numai din trebuința guvernului unguresc de-a avea un

partid supus, un pretext »constituțional» pentru asuprirea și maghiarizarea nesupărată a Croației.

Ei bine, încercarea asta a avut un fiasco complet. Chiar un ziar unguuresc șovinist cum e »B. H.» recunoaște asta. Partidul e dezbinat în două tabere, una a fostului ministru Tomașici și a doua mai mare a lui dr. Šumanovici și Paul Rauch. Și tocmai grupul din urmă a lipsit, iar despre cei cari s'au adunat, »B. H.» scrie astfel: Până și unioniștii, cu puțin excepții, spun că întrunirea de azi a fost un mare fiasco și afirmă că *Rakodczay va trebui să-și părăsească în curând locul.*

Nimic nu mai poate împiedica triumful cauzei poporului croat. Și e semnificativ că în clipa când guvernul unguuresc prin unele sa Rakodczay, crede să ademenească pe croați prin o serie întreagă de făgăduinți poporul croat, nici fiii lui, cei mai slabi și mai puțin naționaliști nu vor să primească darul danaic al străinului. Nu, căci nici un popor nu-și vinde drepturile sale naționale, pentru orice fel de concesiune materială.

Programul banului.

Intrunirea a fost deschisă prin fostul ministru croat *Tomașici*. După discursul acestuia de-o respingătoare cochetărie cu naționalismul, a mai vorbit Vasile *Ghiurghievici*. Pe urmă banul *Rakodczay* își dezvoltă programul ascultat de puținii asistenți.

Banul a declarat că se află pe baza acordului ungaro croat dela anul 1868 și că vrea să-l aplice în întregime. De când acordul se interpretează altfel în Ungaria, decât în Croația, m'am silit ca în înțelegere cu guvernul unguuresc să înlătur această disarmonie. Dacă nu se va putea stabili pe calea aceasta o armonie, vor trebui convocate comisiunile regnicolare. Până la dezlegarea definiției a chestiunii de limbă pe căile ferate croate, limba croată va fi întrebuințată ca limbă oficială în atingerea cu publicul. Numărul bursierilor croați pentru cursul dela căile ferate s'a urcat dela 12 la 30. Inscripțiunile stațiilor căilor ferate vor fi croate. Toate imprimările și publicațiile să vor face de-asemena în limba croată.

La ministerul de agricultură se va înființa noua secțiune pentru afacerile croate. Un șef de secție croat va fi pus în fruntea secțiunii croate din ministerul de finanțe din Budapesta. La toate funcțiile publice comune cu Ungaria vor fi numiți și funcționari croați. În Croația se vor înființa școli de comerț. În toate părțile se vor construi șosele nouă și căi ferate. Se vor construi canale pentru navigație. Guvernul se va îngriji ca șoselele să se fie în bună stare și se vor desființa taxele de poduri din vechiul teritoriu grănițesc.

Tariful căilor ferate va fi coborât. Banul făgăduiește multe îmbunătățiri economice. Dreptul de succesiune țărănesc se va reformă. Creditul țărânului se va înlesni. Școli se vor ridica, comunele rurale se vor reformă. În cele din urmă banul făgăduiește, că va prezintă un proiect pentru introducerea votului universal, egal și secret. Cine poate să facă mai mult, să poștească: îi cedez locul.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 30 Decembrie n. 1907.

— In *catedrala din Ioc*, cași în Duminecile precedente, a cântat ieri corul seminarial de sub direcția dlui Trifu Lugojanu. Pilda dată Dumineca trecută de dl director seminarial R. Clorogariu de a predica, a fost urmată ieri de profesorul Nicolae Mihulin.

Numai așa se poate cultiva în popor dragostea pentru biserică.

P. S. Sa Episcopul I. I. Papp a asistat la serviciul divin.

— **Convorbirea cu Björnson**, pe care a avut o colaboratorul nostru Pompiliu Robescu din Roma, a fost parte publicată în întregime, parte în rezumat, atât de zările române cât și de cele maghiare și germane din Ungaria.

— **Socialiștii cucerind consilii comunale.** La alegerile pentru consiliul comunal socialiștii au fost aleși cu mare majoritate în cele 2 mari comune germane Nagyöcsa și Gyertyámos din comitatul Torontál în contra candidaților partidelor burgheze.

— **Adunarea generală a comitatului Făgăraș** ținută în 23 I. c., scrie »Gazeta Trans.», a ales cu aclamațiune următorii funcționari: Al. Belle vice-comite, adv. dr. Micu profotiscal, dr. Benedek protonotar, Ieney vicenotar I, Iancovich Béla vicenotar II, dr. Ganea vicenotar III, Bocskor președintele scaunului orfanal, Zanko și dr. Neamțiu asesori, Bisztray primpretor în Făgăraș, Dombardi primpretor în Arpașul inferior, Bardossy primpretor în Șercaia, Herszényi primpretor în Bran, Bota Turcu și Cserey pretori clasa I, Zacharias și Vlaiu pretori clasa II. S'au ales deci din 18 funcționari 9 români. Acesta a fost rezultatul inoieiții făcute între corifeii românilor și comitele Szél József. În diferitele comisiuni cari s'au ales și sunt de cea mai mare importanță pentru mersul afacerilor în comitat, românii — grație nepăsării obișnuite lor — sunt puțin puțin reprezentați. A făcut impresiune dureroasă lăsarea afară din post a fostului primpretor dela Arpaș George Urdea, unul dintre cei mai harnici funcționari ai acestui comitat.

— **Prințul Nicolae al României pictor.** »The Illustrated London News», cunoscuta revistă ilustrată engleză publică în numărul său de Crăciun, mai multe fotografii făcute de principesa Maria a României în palatul dela Cotroceni. Micul principe Nicolae găsisse că e urâtă culoarea cea albă a columnelor palatului și amestecând mai multe culori la un loc, a început să zugrăvească, cum se pricepea, acele colonne. Principesa Maria, care este o mare amatoare de fotografii, în loc să oprească pe micul prinț, l'a lăsat să și continue opera și astfel a obținut trei cliș-uri foarte interesante, reprezentând pe micul principe când amestecă culorile, când se pregătește să picteze și când pictează. Revista engleză mai publică și o fotografie luată tot de principesa Maria, în momentul când prințul Carol se urcă pe bicicleta.

— **Cântecul popular român în Bucovina.** Comitetul de lucrare a hotărât scrie »Apărarea Naț.» în ședința din 7 I. c. ia propunerea prezidentului său a dlui prof. univ. dr. Friedwagner a-l acorda dlui învățător Alexandru Voevite din Suceava premiul publicat în suma de 100 coroane pentru melodiile de cântece populare române colectate de d-sa cu subvențiunea comitetului din chestiune. Totodată s'a decis de a-l exprima dlui inv. sup. Diaconovici din Câmpulung, care ca membru al comitetului a stat afară de concurență la premiu, cea mai cordială mulțumită și recunoștință pentru sa colecție de melodii. În aceeași ședință s'a mai hotărât a prelungi termenul pentru colectare de cântece (melodii) și texte până în toamna anului 1908, cu care termen se va încheia definitiv colectarea. Dela ultima publicare au mai predat comitetului colecțiuni mai mari domnii membri din comitet părintele exarch D. Dan din Straja și învățătorul I. Bolocan din Vicovul-de-jos; asemenea a primit comitetul colecțiuni dela corpul didactic a școlii din marginea cu dl D. de Sorocean ca director în frunte dela dl inv. D. Preilpean din Voitinul, inv. sup. G. Gherman Voitinul, inv. Vasile Huțan din Vatră-Dornei și inv. G. Rotar din Câmpulung.

Până acuma are comitetul pentru cântecul popular din Bucovina la dispoziție mai multe mii de texte și vre-o câteva sute de melodii. Cele mai multe texte sunt din districtele Rădăuș și Câmpulung, cele mai multe melodii din districtul Sucevei.

— **Un congres la care se va vorbi puțin** dar să va dansa cu atât mai mult, va fi congresul profesorilor de dans ce se va ține în 20—24 Iulie 1908. Se vor întruni mulți profesori de dans atât din Germania cât și din străinătate, arătând fiecare felul său de a juca multe jocuri naționale. Oare jocurile naționale române vor fi reprezentate?

— **Cadourile de Crăciun și de Anul nou** sunt de obicei bani aruncați, dacă acelea oferă

numai o distracție trecătoare. Nu suma paralelor chieluite la asifel de ocazii determină valoarea cinstei ce ni-o facem unul altuia. Dimpotrivă cu bani puțini ne putem face azi surprinderi frumoase de un frumos real și durabil. În privința aceasta una din cele mai nobile surprize, de sărbători, pe care un tată de familie o poate face familiei sale este o poliță de asigurare pe viață. Adresați Vă din vreme Agenturii principale din Arad, (str. Széchenyi 1.) a băncii »Transilvania», care răspunde imediat și gratuit la orice informațiune în direcția aceasta.

— **Cine vrea să surprindă cu un frumos și plăcut cadou de Anul-nou pe iubiții săi**, să se adreseze cu încredere la juvaerul Weinberger Ferenc. Arad, Szabadságtér 20, (palatul Fischer Eliz). Fiind magazinul încărcat prețurile sunt reduse, marfa cea mai bună și serviciu prompt. Telefon 439.

— **Nu mai e păr cărunt** — »Regulatorul de păr» al lui *Fr. Radda* dă părului cărunt de pe cap și barbă culoarea naturală: blondă, brunetă, brunetă închis sau neagră. Este un preparat foarte sigur și nestrictăcios, care nu vopsește nici pielea, nici albiturile.

Folosirea acestui neasemănat preparat e nu se poate mai simplă: cu pieptenul mutat în fluidul acesta nestrictăcios se va atinge zilnic ca și cu un oleu perii pe cap și aceasta se va continua până când părul va câștiga culoarea naturală. Acest »Regulator de păr» este a nu se confunda cu alta preparate pentru păr de felul acesta. E de 25 de ani în circulație. Nenumărate recunoștințe, dovedesc succesul splendid obținut. Prețul: 1 sticlă: 2 cor. O sticlă de probă: 1 cor. Se vinde la: *Friedrich Radda*, apothecar în *Páncsova*. Magazin la: Iozef v. Török, în Budapesta. Király-utca.

— **Săpun de vioarea de Parma.** Sub această numire de câțiva ani e în circulație un nou săpun folositor. Cine nu iubește mirosul de vioare? Și dacă știm, că acest săpun plăcut face fața fină, dacă știm, că în astfel de calitate și pe lângă așa preț în străinătate nu putem căpăta atare săpun, atunci putem aștepta, ca publicul mare să nu întrebuințeze acest săpun, numai ca să-i tindă mână de ajutor pregătitorului, ci în interesul său propriu. O bucată 80 fil., 3 bucăți 2 coroane 20 fil. Pregătește Szabó Béla fabricant de săpun de toaletă, Miskolcz. Se poate căpăta în Arad în drugheria lui Vojtek și Weisz, Lugoș în farmacia lui Fischer János, Timișoara în prăvălia lui Wisemayr Ferencz.

— **Vind hârtie de scrisori în cutii mai avariate** pe lângă prețurile cele mai modeste. Nouități de hârtii de scrisori și cărți ilustrate, mai ales de sărbători. *Kerpel Izso*, librărie și papetărie, în Arad.

— Prin efectul miraculos al cremei »*Aranka de Mintschek*», orice damă se face frumoasă ca în basme. Prețul unui borcan 1 coroană. Săpun »*Aranka*» 70 filleri, apă de spălat »*Aranka*» 1 cor., pudră »*Aranka*» 1 cor., mare 2 cor. Cine dorește să aibă un păr frumos blond să folosească apa de păr »*Aranka*». 1 sticlă 1 cor., una mare 2 cor. Cui îi încărunește părul să folosească regeneratorul de păr 1 sticlă 2 cor. Se pot căpăta numai la fabricatorul: laboratorul chimic *Mintsek Géza*. Kecskemét.

Lupta națională în comitatul Timișului.

Vifor în adunarea congregației.

— Dela trimisul nostru special. —

Timișoara, 30 Decembrie.

Că în realitate ce plătesc și cum sunt interpretate ordinațiunile de limbă ale ministrului *Andrássy*, ne-o dovedește până la evidență scenele de scandal și infamii petrecute azi în sala congregației din Timișoara, din prilejul inaugurării activității clubului comitatens român, ieșit la ultimele alegeri.

Când vrednicul fruntaș român dl *Eman. Ungurean* a formulat, în ședința de azi dorințele și programul membrilor români ai congregației cari reprezintă voința a 162 de mii de români, adecă aproape a 41% din totalitatea locuitorilor din comitat, majoritatea alcătuită din viriliștii și slujbașii comitatului au provocat scandale cum numai sala comitatului Arad s'a obișnuit să vadă. Minute întregi fruntașul român a stat în mijlocul viforului fără a putea spune un cuvânt. După alte minute, isbuti cu altă propoziție, iarăși scandal apoi, intervenție volnică din partea președintelui, un ungur din *Cianad* cu numele *Návay*, care și-a închipuit că este în parlament și copiază pe ilustrul său frate,

viceprezidentul Camerii, admoniind fără rost și fără drept și amenințându-l pe fruntașul român cu retragerea cuvântului.

Afirmarea naționalităților, cu tot scandalul inscenat, a fost însă impunătoare. Provocați incontiniu, la un moment dat nu numai românii dar și sârbii și nemții izbucnesc într-o formidabilă contramanifestație. S'auzeau îndeosebi sârbii mai cu temperament.

— Dole! Dole! Abzug! vociferau în mod asurzitor.

Cu tot scandalul inscenat, nimeni nu s'a lăsat însă terorizat și onorabili șovinști pot să fie siguri: *la viitoarea congregație își va relua limba românească dreptul ei în sala care este întâiu de toate a românilor pe urmă a altora.*

Despre decursul ședinței trimisul nostru special ne raportează următoarele:

La 9 sala comitatului este fixată. Galeriile pline de dame.

Românii ocupă loc în aripa dreaptă a sălii. Lângă dâșii stau sârbii, nemții și bulgarii din Vin; a. Blocul lor este respectabil, la vre-o 150 de membrii.

Intre români observ de față pe următorii: E. Ungurian, avocat, dr. Traian Puticiu, protopop, (Timișoara). Ioan Pepa, protopop (Buziaș), Ioan Pinciu, protopop (Ciacova), Romul Cărăbaș, director de bancă, dr. Aurel Cosma, avocat (Timișoara), dr. Alexandru Marta adv., dr. Constantin Missits avocat (Lipova), Popovici, preot (Budini), dr. Valeriu Mezin avocat (Timișoara) Stevin Jiva, propr. (Sat Chinez), N. Stevin, proprietar (Sat Chinez), Iul. Toldan, preot (Remetea) Jiva Ungurianu, propr. (Sat Chinez), St. Iovanov, proprietar, (Sat Chinez), Dușin Jiva, proprietar (Sat Chinez), Nicolae Vulpe, preot (Jadani), Patr. Rămneanț, (Coșteiu), I. Luchici, preot (Reișor), Ioan Stolan, preot (Firighaz), Dimitrie Chețian, jude (Secusigiu), Ilie Bugariu, econom (Calacea), George Tăz'u, econom (Fibiș), Vasile Costi, econom (Firighaz), Nicolae Martirovici, preot, (Topolovețul mare), dr. Ioan Demian, avocat (Dette), G. Brătan, director de bancă (Ciacova), Tima Albu, mare proprietar (Ghilad), Constantin Diminescu, proprietar (Ciacova), I. Panciovan, proprietar (Coșteiu), Florea Dimitrievici, proprietar (Secusigiu), Ioan Lipovan, proprietar (Fenlac), Dimitrie Bețcan, proprietar (Ahoș), Pavel Pecican, proprietar, (Fenlac), I. Giulan, proprietar, (Kubin), I. Balta, preot (Beregsău), Vasile Bunda, proprietar (Kubin), Dănilă Loichița, proprietar (Jebel'u), Teodor Ioaneș, preot (Bencecul rom.) N. Diminescu, propr. (Ciacova) Nica Jichin propr. (Cernegihaz) Tanasie Caza (Parța) Ioan Plavoșin preot (Mehala) și ...ilustritatea sa domnul magnat Iosif Gali, dacă este permis să-l pomenim și pe dânsul între români, de care se ferește, căutând ostentativ și acum la bătrânețe, nu știm ce grație a unguirilor. Români de aceștia, mai sunt ei aici afară de cei pomeniți mai sus, pentru luptele naționale nu sunt însă de nici un folos, dimpotrivă mulți dintre ei sunt păgubitori. Aceștia sunt notarii și slujbașii dela comitat. Să nu amintim pe altul decât pe prototiscul comitatului, dr. Darabant János, fiu de popă gr. cat. din Sălmar, om cu avere considerabilă, unguirizat însă cu desăvârșire, care nu știe dacă și mai ține măcar religia. Tipuri d'aceștia de pocți hibridi, oameni fără nici o naționalitate, sunt foarte multe aici. Aruncând o ochire peste mulțimea aceasta vezi și de pe mutrele lor că în toată sala abea vor fi zece unguri veritabili. Ceialalți sunt renegații tuturor popoarelor, la care, o mângăere putem să avem, noi românii contribuim cu mai puțin. Bieții șvabi însă și-au dat toată intelectualitatea lor de pân'acum pentru crearea acestor tipuri de renegați.

Nu mai încapă însă nici o îndolală că curentul acesta s'a oprit și între șvabi și în viitorul cel mai apropiat românii vor câștiga un prețios aliat în elementul cult și numeros al nemților din acest comitat. Curentul acesta nou își are deja exponenții săi. Redactorul Orandi și tinerul dr. Noll, doi redeşepțatori ai nemților, li văd și aci în sală agitănd între conaționalii lor și căutând contactul cu românii.

Sârbii s'au constituit și ei. La consfătuirea prealabilă ce au avut aseară au fost prezenți 44. Ei vor merge fără îndoială mână în mână cu ro-

mânii și așa, este de sperat ca opoziția naționalistă să se închege cât mai bine și să înfrângă curentul mizerabil ce a ținut sub călcăiul teroarei viața naționalităților în acest comitat.

Intră în sală protonotarul dr. Lendvay și este primit de unguri cu ovații. Naționaliștii și românii li fac o contramanifestație șovinistului cu pârul roșu.

La dreapta sa, stă magnatul nostru român dr. Iosif Gali. N'are nici o atingere cu românii, de care stă departe, la masa verde, cu domni. La 9 fix Ferenczy Sándor deschide congregația extraordinară. Citește rescriptul ministerial, prin care Kábdetó Gergely (Ovații îndelungate) este absolvat din scaunul de fișpan și cu încredințarea agendelor este încredințat în mod provizor fișpanul Cianadului, Návay. Propune să fie chleamat în adunare printr-o delegație.

Câteva minute în urmă intră în sală, în atilă unguerească, primit de unguri cu ovații. I-se ia jurământ. După împlinirea formalităților rostește câteva cuvinte, în cari promite că va guvernă în restimpul interimatului cu dreptate.

Pune la ordinea de zi unicul obiect: *alegerea funcționarilor comitatului.*

Se aleg diferite comisii de candidare, de alegere și scrutiniu. Se suspendă apoi ședința.

Comisia de candidare s'a sfătuit peste două ciasuri.

La 12 reapare fișpanul în fruntea comisiei în sală.

Redeschizând ședința spune că la postul de viceșpan comisia a candidat la locul întâiu pe *Ferenczy Zoltán!*

Aclamații unanime din toate părțile salei, cari țin minute întregi.

După potolirea lor, fișpanul îi declară ales și se constituie o comisie care să-l invite în sală. Când intră, este luat pe sus și dus înaintea fișpanului. La alocuțiunea acestuia, Ferenczy rostește pe scurt un fel de program, des subminat de aprobări și aplauze. Spune între altele că va respecta toate legile și va căuta să se ușureze sarcinile administrative. Va promova din toate puterile binele public, interesele populației fărăosebire de naționalitate, ca, afând toți tralu li niștit și bun, să nu fie silit să recurgă la bățul pribegiei.

Discursul dlui Ungurian.

După potolirea aplauselor cari nu mai încetau, se ridică fruntașul român *Emanuil Ungurian*, în mijlocul aderenților săi români. La dreapta îi stă protopopul Ioan Pepa la stânga protopopul Ioan Pinciu. La spate dr. A. Marta și alții.

Di Ungurianu începe în unguerește:
Domnule Vice-comite! (Sgomot asurzitor)
Având în vedere că după ultimul recensemânt noi românii...

Voci: Nu români ci unguri cu baze românești! Valahi!

Fülöpp Béla: Aici nu sunt români, numai unguri!

Protopopul Pepa: Jidovi ca d-ta! (Sgomot mare).

Ungurian... noi românii formăm aproape 41% a totalității locuitorilor, nădăjduim că vei ținea cont de dorințele noastre... (Sgomot colosal. Oratorul este întrerupt. După câteva minute)... și vei căuta între marginele îndatoririi d-tale, să le împlinești (Așa-i! Așa-i! Jivio!)... Ca națiune română...

Sgomotul izbucnește formidabil.
Fülöpp Béla: Nu există națiune română! Asta-i infamie!

Brettner Ernő: Afară cu ei! Trădători!

Sârbii strigă din rășputeri: *Dole Brettner! Dole Fülöpp! Abzug și jos cu ei între naționaliști.* Se agită pumni în aer. Un sârb se încără cu jidovul Brettner care eră mai obraznic. Abia după minute întregi oratorul român, care stă neclintit în mijlocul viforului, e în stare să continue: „ca națiune română... (Izbucnește din nou sgomotul) stăm pe baza legii despre egala îndreptățire națională (Contestări) din 1868 și declarăm că vrem să trăim numai ca români... (Sgomot enorm) și să ne păstrăm individualitatea noastră națională. (Strigăte:

Afară cu voi!) Considerând, că executarea rigidă și din cale afară aspră a legilor nu înseamnă deodată și o bună administrație și având în vedere că nu ființa legilor bune ori rele ci executarea lor prudentă și umană provoacă respectul poporului față de legi, dorim ca administrația să fie pătrunsă de acest spirit mai ales față de păturile inferioare ale populației. Fiindcă 41% din populația comitatului o fac românii...

Voci: Valahii! Mergeți în România (Sgomot mare).

Emanuil Ungurianu... este justă dorința noastră ca diregătorii comitatului să învețe limba românească... (Sgomot colosal).

Voci: destul a fost! Nu mai putem suferi acest limbaj!

Președintele Návay: Fiindcă la ordinea zilei este felicitarea vice comitei și domnul (az ur) are aerul a face o amănunțită critică a cuvintelor dlui vice-comite, vă fac atent că aceasta nu o pot permite și dacă continuați în felul de până aci vă retrag cuvântul! (Aplauze îndelung repetate!)

Emanuil Ungurianu: ...să și o însușească cel puțin în măsura ca să poată veni în contact imediat cu dânsul, pentru că nu poporul este pentru diregător, ci diregătorul pentru popor, și nu se poate preținde ca un popor să vorbească în două limbi. D'aceea vă rugăm că d'aci înainte în ținuturi românești nimeni să nu poată fi diregător, care nu știe românește... (Sgomot mare. Voci: Destul a fost! Români: S'auzim! S'auzim!)

Președintele: (sună). Vă admoniez a doua oară! (Aplauze îndelung repetate!)

E. Ungurianu... Cerem și pretindem ca din fondurile comitatului, care sunt averea comună a populației să se dea în măsura cuvenită pentru cultura poporului român (Sgomot enorm)... și pentru instituțiunile românești!

Fülöpp: Asta nu se poate tolera.

Românii: Ține-ți gura ovreiu!

Sârbii: Dole Fülöpp! Dole Fülöpp!

Președintele (sună)...

E. Ungurianu: Termin. Sperând, die vice comite că vei ținea cont de aceste dorințe ale noastre, vă dorim să administrați și să conduceți lungă vreme pe calea fericirii, a bunăstării și a înțelegerii comitatului nostru! (Trăiască! Jivio! Hoch! — între naționaliști). Zurbagii tac.

Se suspendă apoi ședința.

Redeschizându se se procedează la alegerea celorlalți funcționari.

Economic.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 30 Dec. 1907.

INCHEEREA la 1 ORĂ:

Grâu pe Apr. 1908 (100 Hg.)	26.56 - 26.58
Secară pe Apr.	24.22 - 24.24
Ovăs pe Apr.	16.92 - 16.94
Cucuruz pe Mai 1908	14.66 - 14.68

INCHEEREA la 4 ORE:

Grâu pe Apr.	26.56 - 26.58
Secară pe Apr.	24.28 - 24.20
Ovăs pe Apr.	16.92 - 16.94
Cucuruz pe Mai 1908	14.70 - 14.72

Poșta Redacției.

Dlul Ardelean, comerciant, Beiuș. Adresați-vă la „Arad kereskedők köre“, Arad, care plasează băeții de prăvălie.

Redactor responsabil Ioan N. Iova.
Editor-proprietar George Nichia.

S'a fondat la anul 1874.

HAINE

pentru bărbați, juni și copii

din materie de cea mai bună calitate, cele mai moderne, cel mai bun croi, paltoane și pardesii de toamnă și de iarnă în cele mai favorabile condiții și mai ieftine prețuri la

Moskovitz Zsigmond

Liferantul inteligenței române

A * R * A * D,

Edificiul teatrului.

● Filiala în piața Szabadság Nrul 1. ●

Toate vestmintele gata, la dorință se întocmesc conform corpului, fără alta renumerație.

In fiecare săptămână

●● mărfa nouă. ●●

Tot felul de bunzi de călătorie, saci de picioare, și alte feluri de blănuri.

Telefon Nrul 534.

Comandă din provincă se efectuează încurând.

Marfă bună, prețuri ieftine, servicii punctuali.

Haltenberger Béla,

văpsitorie de haine, curățitorie chimică și fabrică de spălat în aburi.

◆◆◆ KASSA. ◆◆◆

Se curăță sau se vâpsește cât se poate de frumos, haine de iarnă, blănării, haine de dame, bluse, toalete de bal.

Jachete de piele descolorate, se vâpsec într'o culoare închisă trainică.

Gulerele și manșetele, se curăță și se fac albe ca zăpada, fără chlor.

In casuri de doliu, se vâpsec imediat hainele în negru.

Firma pune mare preț pe expediarea cât se poate de repede și punctual pe postă și în provincie.

Odăjdii bisericesti, brodariile se curăță frumos și multă îngrijire.

VIND

Oltoiri verzi de viță cu rădăcină

losă portalis, Chaszla alb și roșu, Oporto, Rizling, Szlan-kamenka, miia cu 160 cor.

Loză netedă Riparia-portalis, miia cu 9 cor.

Tei înalți de 3—4 metri 100 bucăți cu 60 cor.

Resch Miklós, Ujvidék.

Pictură fără profesor.

Dacă voți să studiați singuri pictura, cereți broșura dlui Andronie Țaranu. (Botoșani România.) Prețul 3 coroane expediat prin mandat poștal. Broșura se trimite imediat și francată.

Drougerie nouă.

Oszkár Dubiniewicz

Kolozsvár, str. Deák Ferencz nr. 8

** * * * *

Recomandă: Totfelul de articlii pentru curarea vitelor, îngrijirea bolnavilor și economia casnică.

Esențe de rum și licor, pudre pentru față, săpunuri, parfumuri, rum, cognac, teă în pachete și cantități după plac.

Aparate și ace pentru braudare fardere.

Plate de lemn formulate pentru lucrări Tarsó, Kerbschnitt și așa zise de ardere.

Drougerie nouă.

Productele de ACID-CARBONIC din Muschong-Buziás

stațiune balneară

aranjată din nou

expediază și afară de cartel imediat cantitate cât de mare

ACID-CARBONIC-LICHID

chimicește curat și natural, în lichid din izvoarele de acid carbonic din bala celebră Buziaș, pentru prepararea apelor gazeoase, pentru restauratori și alte scopuri industriale.

!! Cel mai spornic acid carbonic !!

Extrasul certificatului analizei chimice și institutului de a examina pe cale chimică mâncările și beuturile a. 1907 nr. 4615. „Mirosul și gustul” e normal. Conținutul de acid carbonic: 99.57%. In urma examinării s'a constatat că aceste corespund pe deplin cerințelor higienii publice și pe baza conținutului carbonic bogat se evaluează de cel mai bun. Cu informații servește prompt:

troul de expedare de produse acid-carbonice și apo minerale al stațiunii bincare Muschong-Buziaș în Buziás-Fürdő. (MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI SZEN-SAV MŰVEK ES ÁSVÁNYVIZEK SZÉTKÜLDÉSI TELEPE BUZIÁSFÜRDŐN).

Adresa telegrafică: Muschong-Buziásfürdő. Telefon interurban 18.

Chugyik Sándor, B.-Csaba

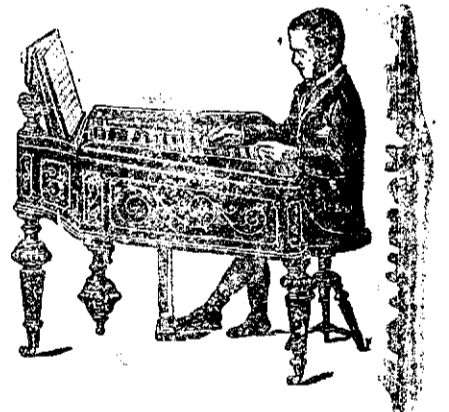
Fabricant de cimbele.

Pregătește cele mai bune

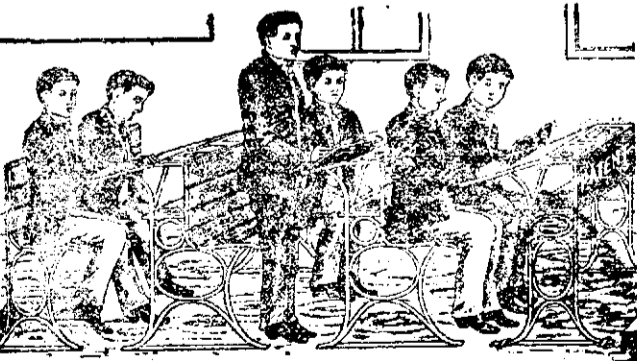
cimbele,

precum și

repararea tuturor instrumentelor cu coardă

pe lângă garanție și prețuri moderate.

Cele mai moderne mobile de fier și aramă și cele mai practice bănci igienice de școală și mobilarea locuințelor, hotelurilor, spitalelor și

a școlilor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune materiale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se livrează numai de către firma

Bernhardt Rezső utóda

Brassó, str. Fekete nr. 33.

—Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării.—

MAȘINI DE VORBIT GRAMOFONE

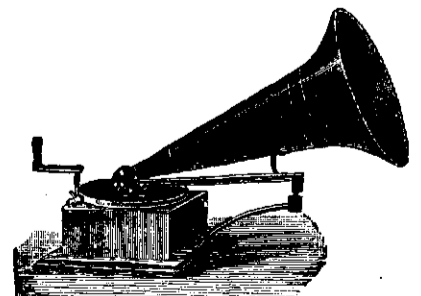
de la 7 coroane în sus.

Cea mai ieftină sursă de a se procura în Ungaria și România. Inregistrații de cânt și muzică, cele mai celebre cântări ale României, muzica militară și lăutari. Soluri de concert, monologuri, cupluri ș. a.

Tóth József, Szeged, str. Könyök nr. 3 Mare prăvălie de gramofone.

— Catalog de prețuri gratuit. —

● Cel mai potrivit Dar de Crăciun. ●

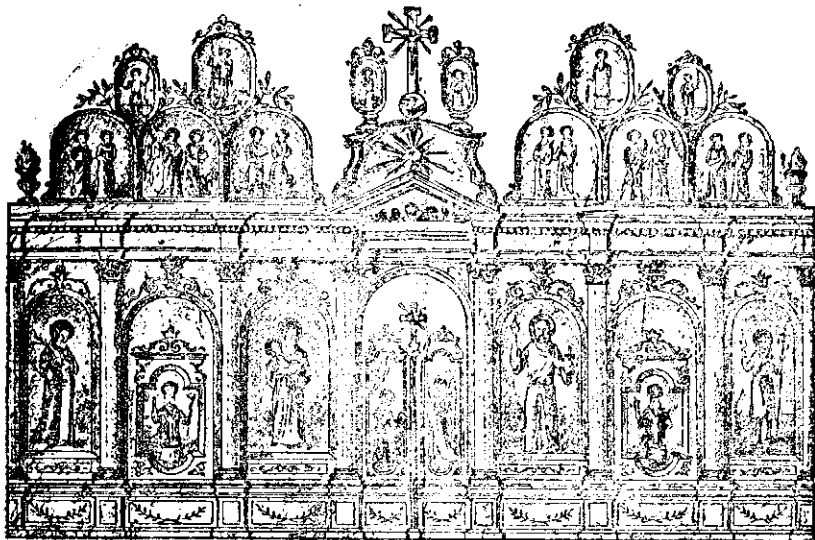

Correspondență în orice limbă. Noui plăci românești!

SZABÓ SÁNDOR

SCULPOR, AURITOR ȘI MĂESTRU DE ALTARE
SZATMÁR, BÁTHORY-U. 18.

Me angajez se fac
altare noi, amvoane, morminte sfinte,

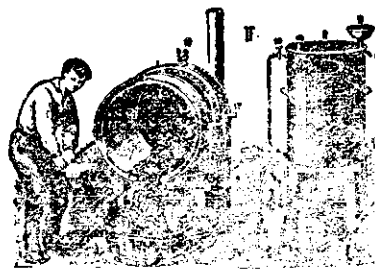
Statui sfinte din piatră, lemn sau imitație.
Renovarea lucrurilor vechi o primesc cu prețuri reduse.
Tablourile noi de altare le fac cu ajutorul pietricilor celebri. În atelierul meu am un depozit de decoruri gata de biserici și odăi.
Mai departe atrag atențiunea onor. preoți să viziteze atelierul meu unde am gata icoare în reliefuri, cari reprezintă stațiunile lui Hristos pe Golgota.
Desenuri și proiecte trimit gratuit. — Pentru a ușura negocierile mă duc pe cheltuielile mele ori și unde. — Aurirea se face cu aur catalin.

Pe sărbători.

KALLAP JÁNOS

Arad, pe strada Deák Ferencz nr. 35.

Își recomandă depozitul mare de turte, cioră și miere de stup și magazinul de lumini »Milly« și de cioră, smirnă, tămâie, oleu de ars, etc.

Aduc la cunoștința on. cultivatori de vin, de fructe și a fabricanților de rachiu, că în prăvălia mea se află cele mai noi căldări de fert rachiu, cu prețurile cele mai moderate. Atrag atenția on. public asupra aparatului de răcit în formă de sul sistemul cel mai nou cu țeva dreaptă și încovoiată.

Montarea fabricelor mai mari de rachiu pentru ferberea și rafinarea lui, o execut din materialul cel mai fin și punctual.

Cu stimă:

ENGELTHALLER BÉLA,

fabricant de arămuri.

SZEGED, Lechner tér 10. (Casa propr.)

TELEFON 135.

GELLER J.

aurar și bijoutier

Arad, piața Andrassy nr. 14. palatul Hermann.

Mare magazin

de obiecte de argint veritabile

și

de tacâmuri

și servicii de masă.

Afară de aceasta

ciasuri fine de buzunar și ieftine.

TELEFON 135.

PREMIATĂ CU PRIMUL PREMIU LA EXPOZIȚIA MILLENARĂ DIN BUDAPESTA IN 1896.

Fabrică de ceasuri de turn și turnătorie de clopote

A LUI

G. P. PANTELIĆ in SEMLIN (ZIMONY)

FIRMA FONDATĂ IN 1854.

FIRMA FONDATĂ IN 1854.

Face ceasuri de turn după felul cel mai nou, propriu de construcție, cu pendulă liberă, cu sirmă.

Toarnă clopote noi, face smălțuri mișcătoare de fier, la clopote vechi pentru ale acorda armonie, face adnexe de clopot de fier.

Garantează execuție precisă.

Bisericilor și comunelor sărace li să dă în rate de mai mulți ani.

Am cercat expoziția universală din Paris din 1900, cu scop de studiu.

